

SIKKERHETS DATABLAD

GrasAAT SX

SDS i henhold til EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSFORORDNING (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering og godkjenning av samt begrensninger for kjemikalier (REACH), Annex II-EU

AVSNITT 1: IDENTIFIKASJON AV STOFFET/STOFFBLANDINGEN OG AV SELSKAPET/FORETAKET

Utgitt dato 26.03.2015

Revisjonsdato 12.11.2015

1.1. Produktidentifikator

Kjemikaliets navn GrasAAT SX

1.2. Identifiserte relevante bruksområder for stoffet eller stoffblandingen og bruk som det advares mot

Kjemikaliets bruksområde Ensileringsmiddel for gras og andre fôrvekster.

1.3. Opplysninger om leverandøren av sikkerhetsdatabladet

Produsent

Firmanavn ADDCON Nordic AS
Besøksadresse Herøya Industrial park B-85, Hydrovegen 55
Postadresse Postboks 1138, 3905 Porsgrunn
Postnr. 3936
Poststed Porsgrunn
Land Norge
Telefon +47 35 56 41 00
Telefaks +47 35 56 41 01
E-post oyvind.oskarsen.due@addcon.com
Hjemmeside <http://www.addcon.com>
Org. nr. 988 774 677

1.4. Nødtelefonnummer

Nødtelefon Tilgjengelig i kontortiden: HMS&K ADDCON Nordic AS Øyvind O. Due: +47 35 56 41 37/ mob +47 48 26 91 48

AVSNITT 2: FAREIDENTIFIKASJON

2.1. Klassifisering av stoffet eller stoffblandingen

Klassifisering i henhold til Xi; R37/38, R41
67/548/EEC eller 1999/45/EC

Klassifisering i henhold til CLP (EC) Eye Dam. 1; H318
No 1272/2008 [CLP/GHS] Skin Irrit. 2; H315

2.2. Merkingselementer

Farepiktogrammer (CLP)

Sammensetning på merkeetiketten Maursyre:34 - 40 %, Natriumformiat:20 - 24 %, Propionsyre:16 - 20 %, Sorbinsyre:0,5 - 1,5 %, Vann:19 - 25 %, Karamellfarge:0.01 - 0.08 %

Signalord	Fare
Faresetninger	H318 Gir alvorlig øyeskade. H315 Irriterer huden.
Sikkerhetssetninger	P101 Dersom det er nødvendig med legehjelp, ha produktets beholder eller etikett for hånden. P102 Oppbevares utilgjengelig for barn. P280 Benytt vernehansker / verneklær / vernebriller / ansiktsskjerm. P305+P351+P338 VED KONTAKT MED ØYNE: Skyll forsiktig med vann i flere minutter. Fjern eventuelle kontaktlinser dersom dette enkelt lar seg gjøre. Fortsett skyllingen. P313 Søk legehjelp.

2.3 Andre farer

Farebeskrivelse	Fare for alvorlig øyeskade. Irriterer luftveiene og huden.
-----------------	---

AVSNITT 3: SAMMENSETNING/OPPLYSNINGER OM BESTANDDELER

3.2. Stoffblandinger

Komponentnavn	Identifikasjon	Klassifisering	Innhold
Maursyre	CAS-nr.: 64-18-6 EC-nr.: 200-579-1 Registreringsnummer: 01-2119491174-37-0000	C; R10, R20/22, R35 Flam. Liq. 3; H226 Acute tox. 3; H331 Acute tox. 4; H302 Skin Corr 1A; H314	34 - 40 %
Natriumformiat	CAS-nr.: 141-53-7 EC-nr.: 205-488-0 Registreringsnummer: 01-2119486468-21-0003		20 - 24 %
Propionsyre	CAS-nr.: 79-09-4 EC-nr.: 201-176-3 Indeksnr.: 607-089-00-0	C; R34 R10 Flam. Liq. 3; H226 Skin Corr 1B; H314	16 - 20 %
Sorbinsyre	CAS-nr.: 110-44-1 EC-nr.: 203-768-7	Xi; R36/37/38 Skin Irrit. 2; H315 Eye Irrit. 2; H319 STOT SE3; H335	0,5 - 1,5 %
Vann	CAS-nr.: 7732-18-5 EC-nr.: 231-791-2		19 - 25 %
Karamellfarge	CAS-nr.: 8028-89-5 EC-nr.: 232-435-9		0.01 - 0.08 %
Komponentkommentarer	Produktet er klassifisert etter uttesting etter OECD Guideline 404 "Acute Dermal Irritation/Corrosion test" April 2002. For fullstendig tekst til inngående komponenters farse setninger, se punkt 16.		

AVSNITT 4: FØRSTEHJELPSTILTAK

4.1. Beskrivelse av førstehjelpstiltak

Generelt	Hold pasienten i ro, sørg for varme og frisk luft. Vanlig førstehjelp. Konsulter lege.
Innånding	Se under "Generelt". Ved tegn til tap av bevisstheten eller annet ubehag, kontakt lege.
Hudkontakt	Skyll huden med store mengder vann, samtidig som tilsølte klær, armbånds sur o.l. fjernes. Vask deretter med såpe og vann. Utvasket hudfett kan erstattes med en god fuktighetskrem. Dersom irritasjon vedvarer etter vask, må lege kontaktes.

Øyekontakt	Skyll øyeblikkelig med en myk stråle lunkent vann i minst 15 minutter. Hold øynene åpne. Skaff øyeblikkelig legehjelp eller transport til sykehus. Fortsett å skylle.
Svelging	FREMKALL IKKE BREKNING! Gi 1-2 glass vann å drikke hvis den skadede er ved full bevissthet. Tilkall lege.

4.2. De viktigste symptomene og virkningene, både akutte og forsinkede

Informasjon til helsepersonell	Giftinformasjonssentralen kan gi opplysninger om kjemikaliers giftighet og behandlinger ved forgiftning, telefon: 22 59 13 00.
--------------------------------	--

4.3. Angivelse av om umiddelbar legehjelp og spesialbehandling er nødvendig

AVSNITT 5: BRANNSLOKKINGSTILTAK

5.1. Slukkingsmidler

Passende brannslukningsmidler	Produktet selv er ikke brennbart. Slukningsmiddel velges med hensyn til omgivende brann.
-------------------------------	--

5.2. Særlige farer knyttet til stoffet eller stoffblandingen

Brann- og eksplosjonsfarer	Ved termisk dekomponering dannes: Karbondioksid (CO ₂). Karbonmonoksid (CO).
----------------------------	--

5.3. Råd til brannmannskaper

Personlig verneutstyr	Benytt friskluftsmaske og fullt verneutstyr når produktet er involvert i brann. Brannmannskap må benytte full brannbekledning. Evakuer alt personell. Brannen bekjempes fra best mulig beskyttet plass.
Annen informasjon	Flammeutsatte beholdere kan kjøles med vann eller flyttes til sikkert område hvis mulig uten risiko.

AVSNITT 6: TILTAK VED UTILSIKTET UTSLIPP

6.1. Personlige forsiktighetsregler, personlig verneutstyr og nødrutiner

Sikkerhetstiltak for å beskytte personell	Benytt angitt verneutstyr. Se pkt 8. Sørg for tilstrekkelig ventilasjon.
---	--

6.2. Forsiktighetsregler med hensyn til miljø

Sikkerhetstiltak for å beskytte ytre miljø	Forhindre utslipp av større mengder til avløp. Produktet/stoffet er biologisk nedbrytbar.
--	---

6.3. Metoder og materialer for oppsamling og rensing

Metoder for opprydding og rengjøring	Absorber i vermikulitt, tørr sand eller jord og fyll i beholdere. Fjern tørt materiale først (mekanisk oppsamling). Oppsamlet materiale has i egnede beholdere som merkes med innhold og avhendes ihht. pkt. 13. Mindre mengder kan benyttes som gjødsel eller bringes til godkjent fyllplass.
--------------------------------------	--

6.4. Henvisning til andre avsnitt

AVSNITT 7: HÅNDTERING OG LAGRING

7.1. Forsiktighetsregler for sikker håndtering

Håndtering	Unngå søl, hud- og øyekontakt. Unngå innånding av damp/sprøytetåke. Benytt verneutstyr som angitt i punkt 8.
------------	--

7.2. Vilkår for sikker lagring, herunder eventuelle uforenligheter

Oppbevaring	Må oppbevares i godt ventilerte bygninger eller under halvtak. Kan evt. lagres under åpen himmel i avlåst område. Må holdes adskilt fra salpetersyre, nitrater, nitritt og peroksid.
-------------	--

7.3. Særlig(e) sluttanvendelse(r)

AVSNITT 8: EKSPONERINGSKONTROLL/PERSONBESKYTTELSE

8.1. Kontrollparametere Tiltaks- og grenseverdier

Komponentnavn	Identifikasjon	Verdi	Norm år
Maursyre	CAS-nr.: 64-18-6 EC-nr.: 200-579-1 Registreringsnummer: 01-2119491174-37-0000	8 t.: 9 mg/m ³	2003
Propionsyre	CAS-nr.: 79-09-4 EC-nr.: 201-176-3 Indeksnr.: 607-089-00-0	8 t.: 30 mg/m ³ 8 t.: 10 ppm	2003

Komponent	Maursyre
Egnede tekniske tiltak	Unngå kontakt med hud, øyne og klær. unngå innånding av damp.
Åndedrettsvern kommentar	Egnet åndedrettsvern ved lavere konsentrasjoner eller innvirkning over kort tid: Gassfilter EN 141 Type E (sure uorganiske gasser/damper f.eks SO ₂ , HCL). Gassfilter EN 141 Type B (gasser/damper av uorganiske forbindelser). Kombinasjonsfilter for organiske, uorganiske, sure uorganiske og basiske gasser/damper (eks. EN 14387 Type ABEK). Egnet åndedrettsvern ved høyere konsentrasjoner eller lengre innvirkning selforsynt surstoffapparat.
Nødvendige egenskaper for håndbeskyttelse	Kjemikaliebestandige vernehansker (EN 374) Egnede materialer også ved langvarig kontakt (Anbefalt: Beskyttelsesindeks 6, svarende til > 480 minutters gjennomtrengningstid EN 374): kloroprengummi - 0.5 mm tykkelse butylgummi (butyl) - 0.7 mm tykkelse
Håndbeskyttelse, kommentar	Spesifikasjonene er basert på tester, litteraturdata og informasjon fra hanskeprodusenter eller er utledet fra lignende substanser ved analogiske slutninger. På grunn av mange påvirkningsfaktorer (f.eks. temperatur), må man ta hensyn til at den daglige anvendelsestid for en kjemikaliebeskyttende hansker kan være betydelig kortere enn de permeasjonstider funnet i tester.
Egnet øyebeskyttelse	Tettsittende vernebriller (f.eks. EN 166). Ansiktsskjerm.
Egnede verneklær	Kroppsbeskyttelse bør velges avhengig av bruksmåte og mulig påvirkning, f.eks forkle, vernesko, vernedress mot kjemikalier (i hht DIN-EN 465).

DNEL / PNEC fra komponenter

Komponent	Maursyre
DNEL	Gruppe: Arbeidstaker Eksponeringsvei: Oral Eksponeringsfrekvens: Langsiktig (gjentatt) Type effekt: Lokal effekt Verdi: 9,5 mg/m ³ Merknader: Systemiske effekter i tillegg til lokal effekt.
DNEL	Gruppe: Konsument Eksponeringsvei: Oral Eksponeringsfrekvens: Kort sikt (akutt) Type effekt: Lokal effekt Verdi: 9,5 mg/m ³ Merknader: Systemiske effekter i tillegg til lokal effekt.
DNEL	Gruppe: Konsument Eksponeringsvei: Oral Eksponeringsfrekvens: Langsiktig (gjentatt) Type effekt: Lokal effekt Verdi: 3 mg/m ³ Merknader: Systemiske effekter i tillegg til lokal effekt.

DNEL	Gruppe: Arbeidstaker Eksponeringsvei: Oral Eksponeringsfrekvens: Kort sikt (akutt) Type effekt: Lokal effekt Verdi: 19 mg/m ³ Merknader: Systemiske effekter i tillegg til lokal effekt.
PNEC	Eksponeringsvei: Saltvann Verdi: 0,2 mg/l
PNEC	Eksponeringsvei: Renseanlegg STP Verdi: 7,2 mg/l
PNEC	Verdi: 1 mg/l Merknader: Sporadisk frigivelse.
PNEC	Eksponeringsvei: Ferskvann Verdi: 2 mg/l
PNEC	Eksponeringsvei: Jord Verdi: 1,5 mg/kg
PNEC	Eksponeringsvei: Saltvann sediment Verdi: 1,34 mg/kg
PNEC	Eksponeringsvei: Ferskvann sediment Verdi: 13,4 mg/kg
Komponent	Propionsyre
DNEL	Gruppe: Arbeidstaker Eksponeringsvei: Innånding Eksponeringsfrekvens: Langsiktig (gjentatt) Type effekt: Systemisk effekt Verdi: 31 mg/m ³
DNEL	Gruppe: Arbeidstaker Eksponeringsvei: Innånding Eksponeringsfrekvens: Langsiktig (gjentatt) Type effekt: Lokal effekt Verdi: 31 mg/m ³
DNEL	Gruppe: Arbeidstaker Eksponeringsvei: Innånding Eksponeringsfrekvens: Kort sikt (akutt) Type effekt: Systemisk effekt Verdi: 62 mg/m ³
DNEL	Gruppe: Arbeidstaker Eksponeringsvei: Innånding Eksponeringsfrekvens: Kort sikt (akutt) Type effekt: Lokal effekt Verdi: 62 mg/m ³
DNEL	Gruppe: Arbeidstaker Eksponeringsvei: Innånding Eksponeringsfrekvens: Langsiktig (gjentatt) Type effekt: Systemisk effekt Verdi: 132 mg/kg bw/d
DNEL	Gruppe: Arbeidstaker Eksponeringsvei: Dermal Eksponeringsfrekvens: Langsiktig (gjentatt) Verdi: 260 µg/cm ²

8.2. Eksponeringskontroll

Begrensning av eksponering på arbeidsplassen

Ved eksponeringskontroll: Vurder egnet metode for prøvetaking og om stasjonær eller mobil prøvetaking er mest hensiktsmessig. Egnet prøvetakingsmetode kan være absorpsjon av maursyre i lutløsning. Kontakt Hydro Formates for nærmere informasjon.

All håndtering skal foregå på godt ventilert sted. Mekanisk ventilasjon og punktavsug kan behøves. Sørg for adgang til rikelige mengder vann. Alt verneutstyr skal være CE-merket.

Åndedrettsvern

Åndedrettsvern

Bruk åndedrettsvern dersom produktet må håndteres i trange rom. Gassfilter A/P2 (organiske gasser og støv).

Håndvern

Håndvern

Bruk vernehansker av motstandsdyktig materiale, f.eks. Neoprengummi. Polyvinylklorid (PVC). Gjennomtrengningstiden for hanskematerialet er ikke testet for dette produktet. Skift hansker ofte. Gjennomtrengningstiden kan variere med hanskens tykkelse, arbeidsoperasjon og eksponering.

Øye- / ansiktsvern

Øyevern

Bruk godkjente vernebriller eller ansiktsskjerm.

Hudvern

Annet hudvern enn håndvern

Ved risiko for direkte kontakt eller sprut skal verneklær benyttes, gjerne av PVC.

AVSNITT 9: FYSISKE OG KJEMISKE EGENSKAPER

9.1. Opplysninger om grunnleggende fysiske og kjemiske egenskaper

Tilstandsform	Væske
Farge	Brun
Lukt	Skarp maursyre.
pH (handelsvare)	Verdi: < 3,8
Smeltepunkt/smeltepunktintervall	- 12 °C
Kokepunkt / kokepunktintervall	ca 100 °C
Relativ tetthet	Verdi: 1,24-1,30 kg/dm ³ v.20 °C
Løselighet i vann	Blandbar med vann.

9.2. Andre opplysninger

AVSNITT 10: STABILITET OG REAKTIVITET

10.1. Reaktivitet

10.2. Kjemisk stabilitet

Stabilitet Når produktet blandes med fuktig grasmasse frigjøres maursyre.

10.3. Mulighet for farlige reaksjoner

10.4. Forhold som skal unngås

10.5. Uforenlige materialer

Materialer som skal unngås Produktet reagerer med salpetersur syre og andre nitrogeniserende stoffer (Kofa-produkter)

10.6. Farlige nedbrytingsprodukter

Farlige spaltningsprodukter Ved termisk dekomponering dannes karbonmonoksid (CO) og karbondioksid (CO₂).

AVSNITT 11: TOKSIKOLOGISKE OPPLYSNINGER

11.1. Opplysninger om toksikologiske virkninger

Toksikologiske data fra komponenter

Komponent	Maursyre
LD50 oral	Verdi: 730 mg/kg
	Forsøksdyreart: Rotte
	Kommentarer: OECD Guideline 401

LC50 innånding	Verdi: 7,85 mg/l Forsøksdyreart: Rotte Varighet: 4 h Kommentarer: BASF-test
----------------	--

Potensielle akutte effekter

Innånding	Sterkt irriterende. Innånding kan føre til irritasjon i luftveiene, hoste og åndenød.
Hudkontakt	Væsken irriterer huden.
Øyekontakt	Damp eller sprut kan gi nedsatt syn eller synstap. Fare for alvorlig øyeskade.
Svelging	Kan gi magesmerter eller brekninger. Skadde slimhinner kan utvikle infeksjon. Svelging kan føre til at litt av produktet kommer over i lungene og forårsaker kjemisk lungebetennelse. Faren øker ved oppkast som kan komme spontant på grunn av irritasjon av slimhinnene.

AVSNITT 12: ØKOLOGISKE OPPLYSNINGER

12.1. Giftighet

Økotoksisitet	Det forventes ingen økologiske effekter ved normal bruk. Produktet skal likevel behandles med forsiktighet og ikke avhendes eller slippes ukontrollert ut i naturen.
---------------	--

Akvatisk, kommentarer	Bioakkumulerer ikke.
-----------------------	----------------------

Toksikologiske data fra komponenter

Komponent	Natriumformiat
Akutt akvatisk, fisk	Verdi: > 1000 mg/l Testmetode: LC 50 Art: Onchorhynchus mykiss Varighet: 96 timer
Akutt akvatisk, alge	Verdi: = 790 mg/l Testmetode: EC 50 Art: Pseudokirchneriella subcapitata Varighet: 48 timer
Akutt akvatisk, Daphnia	Verdi: > 1000 mg/l Testmetode: EC 50 Art: Daphnia magna Varighet: 48 timer
Biologisk nedbrytbarhet	Verdi: = 92 Testperiode: 21 dager Testmetode: OECD 301E
Bioakkumulering	Produktet er lett biologisk nedbrytbart. Akkumulerer ikke i organismer.
Fordelingskoeffisient	Verdi: 0 Testmetode: TWA (8t)
Biokonsentrasjonsfaktor (BCF)	Verdi: = 3,16 Testmetode: Calculated Bcfwin (v2.15)
Komponent	Propionsyre
Akutt akvatisk, fisk	Verdi: 51,0-73,2 mg/l Testmetode: LC50 Art: Onchorhynchus mykiss Varighet: 96 t
Akutt akvatisk, Daphnia	Verdi: 21,0-24,6 mg/l Testmetode: EC50 Art: Daphnia magna Varighet: 48t
Biologisk nedbrytbarhet	Verdi: 95 % Testperiode: 10 dager

Komponent	Sorbinsyre
Fordelingskoeffisient	Verdi: 1,858
	Kommentarer: Log Pow

12.2. Persistens og nedbrytbarhet

Persistens og nedbrytbarhet Biologisk nedbrytbarhet.

12.3. Bioakkumuleringsevne

12.4. Mobilitet i jord

12.5. Resultater av PBT og vPvB vurdering

12.6. Andre skadevirkninger

Andre skadevirkninger / annen informasjon Maursyre forekommer naturlig i planter og insekter.

AVSNITT 13: DISPONERING

13.1. Avfallsbehandlingsmetoder

Egnede metoder til fjerning av kjemikaliet	Klassifisert som farlig avfall. Mindre mengder kan spres på mark (som gjødsel) eller spyles til kloakk med store mengder vann. Større spill må først nøytraliseres med knust kalkstein eller liknende basisk materiale. Store mengder skal leveres til godkjent mottak.
Produktet er klassifisert som farlig avfall	Ja
Avfallskode EAL	EAL: 02 01 08: Landbrukskjemisk avfall
NORSAS	7134: Surt organisk avfall.
Annen informasjon	Angivelse av avfallsstoffnummer og EAL-kode er kun veiledende. De endelige avfallskoder må bestemmes av sluttbruker basert på den faktiske bruken av produktet.

AVSNITT 14: TRANSPORTOPPLYSNINGER

14.1. FN-nummer

14.2. FN-forsendelsesnavn

14.3. Transportfareklasse(r)

14.4. Emballasjegruppe

14.5. Miljøfarer

14.6. Særlige forsiktighetsregler ved bruk

14.7. Bulktransport i henhold til vedlegg II i MARPOL 73/78 og IBC-regelverket

Andre relevante opplysninger

Andre relevante opplysninger Ikke klassifisert som farlig gods.

AVSNITT 15: OPPLYSNINGER OM BESTEMMELSER

15.1. Særlige bestemmelser/særskilt lovgivning om sikkerhet, helse og miljø for stoffet eller stoffblandingen

Referanser (Lover/Forskrifter)	Norsk stoffliste 2002 (Statens forurensningstilsyn, Arbeidstilsynet, Direktoratet for brann- og elsikkerhet). Administrative normer for forurensning i arbeidsatmosfære (Arbeidstilsynet, best.nr. 361). ADR, RID, IMDG, IATA. Micromedex Tomes CPS System. Forskrift om klassifisering, merking m.v. av farlige kjemikalier (2002) Forskrift om farlig avfall (2003). Forskrift om utarbeidelse, distribusjon m.v. av helse-, miljø- og sikkerhetsdatablader. (01.08.2002)
--------------------------------	---

15.2. Vurdering av kjemikaliesikkerhet

AVSNITT 16: ANDRE OPPLYSNINGER

Faresymbol

Irriterende

R-setninger

R37/38 Irriterer luftveiene og huden.

R41 Fare for alvorlig øyeskade.

S-setninger

S2 Oppbevares utilgjengelig for barn.

S23 Unngå innånding av gass/røyk/damp/sprøytetåke. (Den eller de aktuelle betgnelser angis av produsent, importør eller omsetter).

S26 Får man stoffet i øynene; skyll straks grundig med store mengder vann og kontakt lege.

S37/39 Bruk egnede vernehansker og vernebriller/ansiktsskjerm.

S45 Ved uhell eller illebefinnende er omgående legebehandling nødvendig; vis etiketten om mulig.

Klassifisering i henhold til CLP (EC)
No 1272/2008 [CLP/GHS]

Skin Irrit. 2; H315;

Eye Dam. 1; H318;

Liste over relevante R-setninger (i avsnitt 2 og 3).

R36/37/38 Irriterer øynene, luftveiene og huden.

R35 Sterkt etsende.

R34 Etsende.

R41 Fare for alvorlig øyeskade.

R37/38 Irriterer luftveiene og huden.

R20/22 Farlig ved innånding og svelging.

R10 Brannfarlig.

Liste over relevante H-setninger (i avsnitt 2 og 3).

H318 Gir alvorlig øyeskade.

H331 Giftig ved innånding.

H314 Gir alvorlige etseskader på hud og øyne.

H315 Irriterer huden.

H319 Gir alvorlig øyeirritasjon.

H302 Farlig ved svelging.

H226 Brannfarlig væske og damp.

H335 Kan forårsake irritasjon av luftveiene.

Viktigste kilder ved utarbeidelsen av
Sikkerhetsdatabladet (ikke norske)

Datablad fra leverandør.

Versjon

3

Ansvarlig for Sikkerhetsdatablad

ADDCON Nordic AS